

Historical Sociology of Iran:

A Critical Approach To Prof. Katouzian's Works

تحلیل جامعه‌شناختی نظریه تضاد دولت و ملت در بعد فرهنگی

مجتبی جهانگردی

mjahangardi3@yahoo.com

تاریخ معاصر ایران روایتگر دگرگونی‌خواهی‌های جمعی است که به منظور ایجاد تغییری بنیادین در چرخه سیاسی و حوزه عمومی کشور انجام شده است. به باور بعضی این دگرگونی‌خواهی در دوران معاصر بیش از هر چیزی بر ساخته مواجهه ایرانیان با تمدن جدید است که به صورت تاریخی سعی نموده تا قدرت هژمونیک خود را در حوزه‌های فن سالارانه، سیاسی و فرهنگی بر سایر جوامع تحمیل نماید. از طرف دیگر بررسی فرایندوار و تاریخی این موضوع نشان‌دهنده این است که امر فرهنگی روزه‌روز جایگاه برجسته‌تری را در این فرایند به خود اختصاص داده و موجبات کشاکش دولت‌ها و جوامع را در این زمینه مهیا نموده است. چرا که قدرت فرهنگ باعث شده تا در طول تاریخ شکل‌گیری نظام‌های سیاسی، همواره هر نظام سیاسی نوع خاصی از فرهنگ را، شامل نگرش‌ها، ارزش‌ها، رفتار اجتماعی و کالاهای فرهنگی ترجیح داده و سعی در ترویج آن در جامعه نماید. به نظر می‌رسد این موضوع در روند تاریخی خود و در برهه‌های مختلف تاریخ معاصر ایران به گونه‌ای زمینه‌ساز تضاد بین دولت و جامعه شده است. نظریه تضاد دولت و ملت از همایون کاتوزیان (۱۳۸۰) یکی